

AUCTUARIUM.

CONCIO I.

CHRISTUS NAZARÆUS, DESIDERATUS CUNCTIS GENTIBUS.
I. Velut admirabilis. — II. Velut consiliarius. — III.
Velut Deus. — IV. Velut fortis. — V. Velut pater
futuri sæculi. — VI. Velut princeps pacis.

THEMA.

Quoniam Nazaræus vocabitur. Matth. II.

Quando longa hiems frigore et sterilitate sua valde nos affligit, solem vernum desideramus, et cum proximos intuemur flores, sublato frigoris nuntios, omnes recreamur. Sterilis et aspera fuit lex vetus sub Judæorum synagoga, de qua testatur apostolus ad Hebræos VII. *Nihil ad perfectum duxit lex.* Æternam enim dumtaxat sanctificationem conferebat, corpus abluebat, animam non mundabat: justitiam internam non tribuebat; unde nec ad beatitudinem, quæ summa est hominis perfectio, perducebat. Lex nova est, quæ vernum tempus et frugiferam æstatem nobis adduxit, omniaque ad maturitatem, ad gratiam et gloriam denique perducit. Et ecce vobis nuntium simul est latorem hujus jucundi veris et fertilis æstatis, *Jesum Nazaræum*, hoc est, *floridum seu florem*, qua asperam legis veteris hiemen transisse nuntiat, et ver gratiæ adfert. Testem audiamus sanctum Ambrosium, serm. VI. in Psal. CXVIII. *Ante adventum, inquit, Christi, hiems erat; venit Christus, fecit æstatem. Tunc omnia erant florum indiga, nuda virtutum. Passus est Christus, et omnia cœperunt novæ gratiæ secundari germinibus. Imber abiit luxuriæ profuentis, et nubi terra atra flagitiis, æstiva jam puræ conscientiæ serenitate laxantur.* Proinde subdit mox apostolus loco citato: *Introductio vero melioris spei* (supple, fit vel facta est per Christum) *per quam approximamus ad Deum*, q. d. per Christum intravit major, et præstantior spes justitiæ et salutis; quia induxit nova sacrificia, sacramenta, leges et promissiones novi Testamenti, quibus Dei gratiam ac postremum gloriam consequi possumus. Hunc florem, hunc

Nazaræum, veris hujus nuntium et auctorem, per tot sæcula desiderarunt antiqui illi patres in quorum persona loquens sponsa dixit: *Mane surgamus ad vineas: videamus si floruit vinea, si flores fructus parturiunt, si floruerunt mala punica*, Cantic. VII. Hinc illa tot tantaque illorum patrum suspiria: *Rorate cœli desuper, et nubes pluant justum: aperiatur terra, et germinet Salvatorem*, Isa. XLV. et iterum: *Utinam dirumperes cœlos, et decenderes!* Isa. LIV. Rursum Moyses: *Mitte quem missurus es*, Exod. IV. Christum videlicet. Qui propterea appellatur *Desiderium collium æternorum*, Gen. XLIX. et *Desiderium cunctis gentibus*, Agg. II. Causas hujus tanti desiderii videtur exprimere Isa. c. IX. cum sex nominum appellationes tribuit Salvatori: *Vocabitur nomen ejus, Admirabilis, Consiliarius, Deus, Fortis, Pater futuri sæculi, Princeps pacis.* Phrasi scilicet Hebræa asserens eum talem futurum, qualem certe expectavimus: Admirabilem, Consiliarium, Deum, Fortem, Patrem alterius sæculi, Principem pacis; uti nunc videbimus.

I. Primo enim desideravimus videre Deum oculis nostris, qui tot sæculis prius in conclavi cœli latebat, nobis absconditus; ut sciremus qualisnam tandem esset, quæ ejus proprietates et perfectiones; quemadmodum indicat sponsa Cantic. VIII. suo illo suspirio: *Quis mihi det te fratrem sugentem ubera matris meæ, ut inveniam te foris, etc.* q. d. Deprehendo te quidem in creaturis tuis, et in beneficiis quotidianis mihi collatis, sed non video te oculis meis similem mei in humana carne, ut te cognoscam qualis sis. Igitur en adest creator tuus visibili specie, et vide Deum tuum. Primo admirabilem profecto. Admirabilem in sapientia, qui omnem sacram Scripturam novit et memoria tenet, omnes scientias callet et quidem a seipso, nemine docente: novit quid in toto mundo ubivis terrarum fieret: quidquid futurum esset: novit omnium hominum corda, cogitationes, intentiones et arcana, novit uno verbo omnem mun-

di sapientiam eludere et confundere. Admirabilem in potentia; quia ecce imperat ventis et mari: et obediunt ad nutum ejus: imperat spiritibus malis, et tremunt ante ipsum: imperat morbis quibuscumque, et fugiunt actutum, imperat mortuis, et resurgunt: imperat piscibus maris, et mox se capiendos præbent: unico verbo, *Ego sum*, sternit armatam cohortem: paucis funiculis expellit e templo maximam hominum multitudinem: moriens et resurgens commovet cœlum et terram: seipsum a morte suscitatur: propria virtute et agilitate cœlos ascendit. Admirabilem in bonitate, quia pertransit mundum benefaciendo omnibus, sanando omnes ægros, solando omnes afflictos, pascendo famelicos, recipiendo peccatores, plorando incontinentes et impœnitentes, conversando cum miseris et errantibus, docendo ignorantibus, denique neminem a se repellendo. Admirabilem in justitia, quia latronem pœnitentem et gratiam implorantem regni sui consortem fecit, blasphemantem et impœnitentem deseruit. Petrum post lapsum fletem in gratiam recepit: Judam e contra, electum et dilectum aliquando discipulum poste a perduellum factum in æternum abjecit; cruciandum in gehenna: humiles et abjectos in protectionem suam suscepit, superbos et potentes sprevit et abjecit, gentem suam obstinatam et synagogam repudiavit, depressit, et bonis omnibus spoliavit: gentiles vicissim ad obsequium fidei faciles et promptos, luce et gratia sua perfudit, atque in filios suscepit.

II. Desideravimus consiliarium et doctorem, qui summam nostram felicitatem, et media ad eampervenienti, h. e. via in veritatis, viam Dei et cœli, nos doceret, ideoque suis consiliis, quid agendum, quid fugiendum, nos dirigeret. De hoc locuta est Samaritana cum Christo, quando edoceri cupiit, utrum Jerosolymis, an vero in monte Garizim adorandus esset Deus: *Scio, inquit, quia Messias venit; cum ergo venerit ille nobis annuntiabit omnia*, Joan. IV. Alii increduli multi clamaverunt: *Quis ostendit nobis bona?* Psal. IV. quasi dicerent quis fuit aliquando in cœlo? Quis inde ad nos descendit, et dixit, quid vivendum nobis sit? etc. Prophetæ homines sunt, et errare possunt: ipsum ergo Deum audiamus. En adest igitur consiliarius tam diu desideratus, qui viam Dei in veritate doceat. Moyses et propheta legem dumtaxat et voluntatem Dei hominibus proposuerunt; viam vero salutis, pœnitentiæ, justificationis, sanctitatis et perfectionis non nisi obiter et obscure per figuras tradiderunt: Christus omnia hæc et quam plurima alia ad salutem necessaria atque utilia copiose et dilucide explanavit, uti testatur Joannes Bap-

tista, Joan. I. *Lex per Moysen data est, gratia et veritas per Jesum Christum facta est. Deum nemo vidit unquam, unigenitus Filius, qui est in sinu Patris, ipse enarravit.* Græce, *declaravit.* Aperuit ex parte, et ostendit nobis in monte Thabor thesaurum bonorum cœlestium in sua transfiguratione, uti et in sermonibus suis ac parabolis: demonstravit etiam pœnas gehennæ variis metaphoris, easque æternas: docuit quid credendum, quid sectandum, quid fugiendum: exposuit viam perfectionis et consiliorum evangelicorum admodum securam: non tacuit mundi pericula, scopulos et syrtes caute vitandas; quidquid denique ad salutem consequendam scitu vel factu necessarium est. Quod si ergo prius Dei servis credere dubitavimus, certe ipsi Deo diffidere non possumus.

III. Desideramus Deum, qui efficaci et inculpabili vitæ exemplo per omnia nos præcederet, ut sequi non dubitaremus. Non enim Judæi soli, sed etiam gentiles olim talem desiderabant vitæ ducem, qui seducere non posset; unde inter septem Sapientum dicta celebre illud erat: *Sequere Deum;* teste S. Ambrosio, lib. I. de Abraham, cap. II. Ratio est, quia solus Deus potest esse perfectum virtutum exemplar, quod secure, et sine omni periculo imitari poteramus. Omnis enim homo mendax, labilis et instabilis, qui errare potest, et errat subinde, leviter saltem et venialiter. Deus solus errare non potest. Bene ergo S. August. serm. XXVI. de tempore ait: *Deus sequendus erat, qui videri non poterat. Ut ergo exhiberetur in homine, et qui ab homine videretur, et quem homo sequeretur, Deus homo factus est.* Atque hic est ille propheta ab Hebræis desideratus, et a Deo ipsis promissus, Deut. XVIII, verbis illis: *Prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum, similem tui* (Moysis), ut non verbo solum videlicet, sed exemplo etiam velut fratres suos educere, et vitiorum servitute in libertatem filiorum, et per viam virtutum in cœlum induceret. Subditi cupiunt videre regem suum in suæ nationis vestitu, uti ungari in ungarico, Germani in Germanico: talis nobis factus est Deus, pauper, humilis, patiens, obediens, sobrius, etc. quia tales requirit viatores regni cœlorum.

IV. Desideravimus virum fortem, qui præterea nos contractos et debiles in via cœli confortaret. Licet enim viam edocti simus, licet præuntem nobis Deum videamus, manet tamen adhuc et retrahit nos naturæ nostræ corruptæ infirmitas; quare indigebamus baculo, quoniam nixi ascenderemus per arduam virtutis viam. Et en adest nobis desideratus ille fortis, qui gratiæ suæ adminiculum velut baculum nobis præbet, quo nitamur in hoc ascensu. Moyses et

prophetæ alii legem Dei hominibus dumtaxat promulgabant, explanabant et inculcabant; sed gratiam ad eam servandam non dabant, neque dare poterant, Christo ergo opus fuit, qui gratiam ad implenda mandata præstaret; quod per ipsum esse præstitum, testatur ejus præcursor Joannes I. dicens: *Lex per Moysen data est, gratia et veritas per Jesum Christum facta est.* Hanc vero gratiam confert variis modis, et ad varias functiones in sacramentis. Sine gratiæ auxilio similes sumus languido illi ad piscinam, qui dixit: *Hominem non habeo, qui me mittat in piscinam,* Joan. V. vers. VII. Christus nobis hujusmodi homo factus est, qui nos in piscinas baptismi et penitentiae immitteret, et in eis persanaret: in aliis sacramentis gratia sua corroboraret.

V. Desideravimus patrem, qui nobis pro altera vita futuri sæculi prospiceret et hæreditatem compararet. Parentes hujus sæculi gignunt et inducunt liberos in vitam hanc miseram et mortalem: in alteram illam beatam et immortalam inducere non possunt. Thesaurizant etiam illis, sed thesauros corruptibiles. Patriarchis illis antiquis eorumque soboli promissa quidem fuit, et tandem collata terra lacte et melle manans. Sed quid erat hoc, lacte et melle affluere ad exiguum vitæ spatium? Patres igitur erant præsentis sæculi: de patria futuri sæculi, felicissimi et æterni, providere suis non poterant. En igitur adest nobis *Pater futuri sæculi*, qui in vitam alteram nobis inducat, in eaque beet. Adam genuit nos tempori, Christus æternitati: Adam genuit nos morti, Christus resurrectioni: Adam genuit nos terræ, Christus cælo. Hinc apposite factum, ut Christo nascente describeretur ab Augusto universus orbis, quo aperte monstratur inquit S. Greg. hom. VIII. in evang. *quod ille apparebat in carne, qui electos suos adscriberet in æternitate.*

VI. Desideravimus pacificatorem et liberatorem a compluribus exactoribus et inimicis nostris. Exigebat enim a nobis Dei imprimis justitia pœnas pro peccatis nostris admissis, semper occinens illud: *Redde quod debes*, cui tamen solvendo non eramus, et unum id supererat, ut venumdari juberemur cum omnibus nostris bonis. Vexabat nos ex altera parte dæmon, cujus servituti nos addixeramus; qui et premebat nos velut Pharae fœdis lutu operibus, de peccato impellendo in peccatum; ita ut resistere ei difficilimum foret. Accedebant homines improbi et efferati, qui robore et potentia sua alios debiliores opprimebant, exossabant, occidebant sine causa, sive subditos, sive alienos, quod queritur per Isaiam Deus, c. LII. *Ablatus est populus meus gratis: dominatores ejus inique agunt, dicit Dominus, etc.* id quod tam in Ju-

dæis, quam in gentilibus fiebat. Unde subdit Deus: *Propter hoc sciet populus meus nomen meum in die illa: quia ego ipse, qui loquebar, ecce adsum.* Denique exagitabantur peccatores a propria conscientia, cum qua continuo quasi bellum gerebant. Itaque venit quem desiderarunt, *Princeps pacis*, qui parietem illum dividens homines a Deo imprimis diruit et sustulit, reconcilians ima summis. Deinde alligavit fortem, qui nos premebat, dæmonem, et vasa ejus tulit, ipsum exarmans, et nobis illudendum exhibens. Ad hæc edomuit tyrannos et iniquas orbis dominatores, ut christianam edoctimansuetudinem dimitterent in libertatem mancipia, justitiam colerent et administrarent, ad sacerdotum pedes se abjicerent, pauperes et desolatos alerent ac defenderent, adeoque impleretur, quod hinc futurum prædixit Isaias, c. XI. *Habitabit lupus cum agno, et pardus cum hædo accubabit: vitulus et ovis, et leo simul pascentur, etc.* h. e. potentes et feroces mansuescent, et patientur juxta se vivere pauperes et humiles summa concordia. Denique pacificavit etiam conscientias, dum per absolutionem sacerdotalem eos expedit a peccatorum sarcinis, et gratiæ restituit; quod expe riuntur omnes, qui rite confessi et absoluti sunt.

Hæc sunt nomina, hæ functiones Salvatoris nostri, denuntiata nobis vocabulo *Nazaræi*; floris scilicet illius, de quo Isaias, c. XI. vaticinatus est: *Egredietur virga de radice Jesse, et flos de radice ejus ascendet: Christus de Maria, ut exponit S. Hieronymus cum aliis. Odorem hujus floris senserunt imprimis pastores, et agnoverunt eum admirabilem, ubi cognoverunt de verbo hoc; præcones quoque ejus facti in admirationem traxerunt suos auditores. Senserunt deinde magi, et fragrantia ejus perfusi, agnoverunt consiliarium, a quo in somnis edocti, repudiata Herodis via et nequitia, sprete etiam et proculcatis idolis; per aliam viam reversi sunt in regionem suam, per viam veræ fidei, et christianæ pietatis in patriam suam celestem. Sensit etiam Simeon, et agnovit Deum, sua morte et passione nos ad gloriam præcessurum, et mox ipse quoque petit dimitti et mori in pace. Sensit Anna prophetissa, et agnovit fortiter, sese corroborantem ad servendum Deo in grandæva sua ætate, ad Deum non laudandum modo sed et aliis prædicandum, eorumque animos in fide confortandos. Senserunt innocentes pro Christo occisi, et agnoverunt eum patrem futuri sæculi, a quo et per quem assumpti sunt ad celestem hæreditatem, velut a patre filii. Senserunt denique Ægyptii, ad quos confugit, et agnoverunt principem pacis, dum prostratis undique idolis jugum oneris et sceptrum exactoris, dæmonis, ab eis*

exceperet, adeoque ab hoste pessimo redemptos, in pacis ac lucis regione ipsos constitueret, quod et nobis omnibus apprecor.

CONCIO II.

CHRISTIANI NAZARENI, HOC EST, FLORIDI.

I. Quia in cælo conversationem suam habent. — II. Quia nitent moribus candidis. — III. Quia bonæ famæ odorem spargunt. — IV. Quia melleum saporem fratribus communicant. — V. Quia mansueti et patientes sunt. — VI. Quia suaviter moriuntur.

THEMA.

Dictum est per prophetas, quoniam Nazaræus vocabitur. Matth. II.

Contingit interdum, auditores, ut quis proprio ense ab alio vulneretur, aut etiam mactetur. Certe id Goliatho contigit, qui proprio gladio a Davide decollatus est; quin etiam gladius ille funestus in necem Davidis paratus, postea a Davide Deo sacratus est, ac deinde ad hostium cædem adhibitus. Ita contigit Judæis. Volebant illi Christi nomen deprimere et exosum reddere, appellando eum *Nazarenum*, quasi vili loco natum. Sed hoc ipsum Christo cessit ad magnam ejus gloriam, quoniam prophetæ prædixerunt eum sic appellandum, adeoque fore Messiam, et florem illum prædictum ab Isaiâ, cap. XI. *Egredietur virga de radice Jesse, et flos de radice ejus ascendet.* Sic suo gladio Judæi jugulati sunt, et nomen quod ipsi reddere contemptum cupiebant, sanctum et honorabile factum est. Idem contingit eis cum Christianis, quod etiam per contemptum appellarunt *Nazarenos*, uti Tertullus S. Pauli accusator, Act. XXIV. Sed nos isto nomine potius gloriamur; tum quia Dominus noster ita appellatus fuit: tum quia pulcherrimam significationem habet; significat enim floridum ac demonstrat Christianorum gloriam, qui revera floridi sunt: ut videbimus.

I. Flores arborum non in terra ut flores alii, sed in alto vivunt: ita conversatio Christianorum in cælis est, ad Phil. III. Mundi sectatores, inimici crucis Christi, terrena sapiunt, et quaerunt, uti ibidem Paulus præmittit; adeoque flores terræ affixi et e terra nati sunt: at non ita Christiani, qui omnem suam spem reponunt in cælo, ibique velut in sperato termino mentem et cogitationem suam figunt. Qui in aliquo convivio cum dilecto amico dulciter conversatur, cæteros convivas negligit, nec ad cibum et potum multum attendit; quia corpore cum aliis, sed mente solum

I.

cum uno est. Ita Christiani etsi in hac mundi mensa et convivio sedent, mente tamen in cælo cum Christo conversantur. Græcum vocabulum, quod interpres noster vertit *conversatio*, civile studium significat, quasi diceret S. Paulus: Cives cæli sumus, non rustici. Tertull. in l. de corona militis, verba apostoli prædicta sic legit: *Municipatus noster in cælo est.* Bene etiam hoc indicat Christianos non debere sibi in mundo quaerere quasi stabilia bona, quia hic peregrini sunt et exules. Sicut nemo in remota civitate, ubi municipatum suum non habet emit sibi domos aut hortos et similia; sed ibi, ubi civis est, emit sibi bona stabilia, fundos, aedes. Unde addit ibi Tertullianus: *Dominus Jerusalem ingredi voluit, nec asinum habuit privatum*, id est, non proprium, sed communem: ut scilicet doceret, nihil nobis tamquam proprium in terra possidendum: natus est in alieno stabulo, sepultus in alieno sepulchro, etc.

II. Candorem habent eximium ac plane niveum, sicque oculos recreant. Ita Christiani nitere debent primo, candore puritatis et conscientiae bonæ juxta monitum Eccles. c. IX. *Omni tempore sint vestimenta candida*, in quem locum scribit Cyrillus Alexandr. l. XIV. de adorat. in spiritu: « Puto et quidem recte, nunquam virum sapientissimum Salomonem ad has nugas perventurum fuisse, ut suaderet nobis vestium splendore pueriliter oblectari, sed vitæ splendide vestem velut ablutam et ab omnibus sordibus liberam comparat: sic præcipi nobis ut induamus Dominum Jesum Christum et novum hominem exuto veteri. » Vult ergo ut candorem puritatis in baptismo acceptum conservemus: in cujus rei indicium et memoriale veste alba induti fuimus et calceis albis, ut explicat eum locum alter Cyrillus Jerosolymitanus, catech. IV. Ea vestis per octiduum ferebatur et fertur adhuc ab adultis baptizatis, ut moneamur tota vita illam conservare. Octava enim dies, quia integram septimanam claudit et novam inchoat, totum vitæ nostræ decursum indicat. Erat hoc puritatis decus primorum maxime Christianorum, quibus varia quidem scelera affingebantur ab ethnicis, sed probari non poterant. Unde de S. Blandina dum tota die varie exerciaretur, ut conficta in Christianos scelera fateretur, respondit: *Christiana sum, et nihil apud nos admittitur sceleris*, Sur. in actis, 2. junii. Possunt autem censeris semper candida vestimenta gerere etiam ii, qui per crebram penitentiam se lavant a quotidianis peccatis, et a majoribus sibi cavent; ac si in ea incidere, mox se abluere satagunt, ut docet Philo Carpathius, in Cantica.

16